

Målnummer:	995-09	Avdelning:	1
Avgörandedatum:	2009-10-30		
Rubrik:	Ett av villkoren för att ett företag ska anses vara ett investmentföretag är att det uteslutande eller så gott som uteslutande förvaltar värdepapper eller liknande tillgångar. Konvertibler i svenska kronor har ansetts vara sådana tillgångar. Förhandsbesked angående inkomstskatt.		
Lagrum:	39 kap. 14 § och 15 §, 48 kap. 2 § inkomstskattelagen (1999:1229)		
Rättsfall:	RÅ 2008 ref. 14		

REFERAT

I en ansökan hos Skatterättsnämnden om förhandsbesked anförde X AB bl.a. följande. X AB är ett investmentföretag. Bolaget överväger att till viss del göra investeringar i form av konvertibla skuldebrev utgivna av intresse- och dotterbolag i stället för i form av lån eller eget kapital. Frågan är om bolagets skattemässiga status som investmentföretag därigenom kan äventyras. X AB ställde följande frågor. - Fråga 1 - Utgör av dotter- och intressebolag utgivna konvertibla skuldebrev som innehas av X AB "värdepapper eller liknande tillgångar" vid tillämpningen av 39 kap. 15 § inkomstskattelagen (1999:1229), IL? - Fråga 2 - Om fråga 1 besvaras jakande, utgör de konvertibla skuldebrevens sådan egendom som kan erbjuda aktieägarna riskfördelning?

Skatterättsnämnden (2009-01-26, André, ordförande, Svanberg, Jönsson, Pålsson, Sjökvist, Werkell) yttrade: Förhandsbesked - Fråga 1 - De konvertibla skuldebrevens utgör inte värdepapper eller liknande tillgångar vid tillämpning av 39 kap. 15 § IL. - Fråga 2 - Frågan förfaller. - Motivering - X AB är ett investmentföretag enligt 39 kap. 15 § IL. Det är verksamt som ett s.k. private equity-företag med aktivt ägande i ett tjugotal företag, varav alla utom två är onoterade. Ägarandelen varierar mellan 9 och 100 procent. - Ansökan gäller huruvida konvertibla skuldebrev i svenska kronor utgivna av dotter- och intressebolag till X AB utgör "värdepapper eller liknande tillgångar" vid tillämpning av nämnda lagrum (fråga 1) och - om så är fallet - de konvertibla skuldebrevens utgör sådan egendom som kan erbjuda X AB:s aktieägare riskfördelning (fråga 2). - Frågorna ställs mot bakgrund av att Regeringsrätten förklarat att ett investmentföretags fordringar på dotter- och intressebolag inte utgör värdepapper eller liknande tillgångar enligt lagrummet ifråga (RÅ 2008 ref. 14). Det betyder att ett sådant företag förlorar sin status som investmentföretag om det i mer än ringa omfattning innehar "vanliga" räntebärande lån på sina dotter- och intresseföretag. - I förevarande fall ska de konvertibla skuldebrevens löpa med marknadsmässig ränta i förhållande till villkoren för skuldebrevens och konverteringsrätten. Det är också fråga om sådana konvertibler där det endast är skuldebrevsinnehavaren som avgör om konvertering ska ske. - X AB anser att bägge frågorna bör besvaras jakande främst med hänvisning till att bestämmelserna om delägarrätter enligt 48 kap. 2 § IL omfattar även konvertibler i svenska kronor medan Skatteverket med hänvisning till Regeringsrättens dom anser att fråga 1 bör besvaras nekande. - Skatterättsnämnden gör följande bedömning. - Konvertiblerna i fråga utgör sådan egendom för vilka bestämmelserna om delägarrätter ska tillämpas enligt 48 kap. 2 § IL och får därmed också hänföras till värdepapper i en mera allmänspråklig mening. Som tillgångar på vilka bestämmelserna om avyttring av delägarrätter är tillämpliga får de också anses ingå i underlaget för

schablonintäkt enligt 39 kap. 14 § första stycket 2 IL. Det kan förefalla rimligt att sådana tillgångar också omfattas av begreppet värdepapper i definitionen av dessa företag i 15 §. - I RÅ 2008 ref. 14 uttalade emellertid Regeringsrätten att vad som skatterettsligt utgör ett värdepapper inte kan besvaras entydigt utan innebörden av begreppet i ett visst lagrum får bedömas mot bakgrund av det sammanhang i vilket det används. Beträffande tolkningen av begreppet värdepapper i det aktuella lagrummet var det enligt domstolen av avgörande betydelse vilket syfte som ligger till grund för bestämmelserna om investmentföretag. - Regeringsrätten anförde vidare:

"Utgångspunkten för beskattning av investmentföretag och andra s.k. mellanhänder är att det ska råda neutralitet mellan direkt och indirekt ägande. Det innebär att ett investmentföretag i princip inte ska beskattas för mottagen utdelning utan endast den slutliga mottagaren av utdelningen, dvs. andelsägaren i investmentföretaget. På så sätt upprätthålls principen om dubbelbeskattning samtidigt som kedjebeskattnings undviks. Uttalanden i förarbetena tyder på att lagstiftaren närmast haft företag som investerar i aktier för ögonen och att avsikten med lagstiftningen har varit att investmentföretagen inte ska beskattas för sina utdelningsinkomster, vare sig detta åstadkoms genom en formell skattefrihet för mottagen utdelning eller genom avdragsrätt för lämnad utdelning. - I den mån X AB övergår från att investera i andra företag i form av tillskott av eget kapital till att låna ut pengar till dem kommer de intäkter som X AB får att utgöras av räntor i stället för av utdelningar. Eftersom räntorna är avdragsgilla för låntagaren undviks det första ledet i dubbelbeskattningen till skillnad från om denne lämnat icke avdragsgill utdelning. Även om räntan ska tas upp som intäkt hos investmentföretaget har detta avdragsrätt för utdelning i enlighet med de i samband med skattereformen införda reglerna. Den neutralitet mellan direkt och indirekt ägande som lagstiftningen är tänkt att säkerställa har därmed satts ur spel. Mot bakgrund av bestämmelsernas syfte anser Regeringsrätten att sådana fordringar på intresse- och dotterföretag som är aktuella i målet inte utgör värdepapper eller liknande tillgångar vid tillämpning av 39 kap. 15 § IL."

De i ärendet omfrågade konvertiblerna ska löpa med en marknadsmässig ränta i förhållande till villkoren för skuldebrev och konverteringsrätten. Fram till dess att skuldebrev konverteras föreligger ett fordringsförhållande, enligt vilket X AB erhåller ränta. - När dotter- och intressebolag, som i detta fall, utger konvertibler för vilka bolagen betalar ränta undviks det första ledet i dubbelbeskattningen eftersom räntorna är avdragsgilla för dotter- och intressebolagen. Vidare får X AB i egenskap av investmentföretag göra avdrag för utdelning. Därigenom skulle samma resultat kunna åstadkommas som om det varit fråga om lånefordringar på intresse- och dotterföretag, dvs. sådana tillgångar som Regeringsrätten ansåg inte vara värdepapper i RÅ 2008 ref. 14. - Det sagda ger stöd för uppfattningen att det i förevarande hänseende saknar betydelse om skuldebrev är konvertibla eller ej. Beträffande helägda dotterbolag torde dessutom en formell konverteringsrätt sakna självständig betydelse på grund av att moderbolaget dikterar villkoren. - Som X AB berört har efter Regeringsrättens dom särskilda regler införts som ska hindra avdrag för ränteutgifter i tillskapade skuldförhållanden inom en intressegemenskap, s.k. räntesnurror (SFS 2008:1343, prop. 2008/09:65, bet. 2008/09:SkU19 och rskr. 2008/09:114). Reglerna gäller bl. a. i de fall där räntemottagaren är ett investmentföretag. Det skulle därför kunna göras gällande att förutsättningarna för en prövning mot 39 kap. 15 § IL av om fordringar på dotter- och intresseföretag utgör "värdepapper eller liknande tillgångar" därigenom har förändrats. - En sådan tolkning av gällande rätt får emellertid anses vara alltför långtgående. Den aktuella domen från Regeringsrättens omfattar inte bara tillskapade skuldförhållanden mellan företag i intressegemenskap, som de nya avdragsbegränsningsreglerna tar sikte på, utan även rent affärsmässiga lån som inte omfattas av dessa regler. Det kan t.ex. gälla sedvanliga lån som en ägare lämnar till sitt bolag om denne önskar använda denna finansieringsform i stället för aktieägartillskott (jfr a. prop. s. 65 f. där behovet av att ändå låta investmentföretagen omfattas av de nya reglerna redovisas). - Mot bakgrund

av det anförda finner Skatterättsnämnden sammanfattningsvis att de ifrågakvarande konvertibla skuldebrev inte kan anses utgöra sådana "värdepapper eller liknande tillgångar" som avses i 39 kap. 15 § IL.

Ledamoten Dahlberg var av skiljaktig mening och anförde:

Sökandebolaget klassificeras skatterättsligt som investmentföretag. Frågan är vilken betydelse som uttrycket "värdepapper" har i 39 kap. 15 § IL, och om konvertibler i svenska kronor omfattas av uttryckets betydelseområde. Det står klart att ordalydelsen av uttrycket omfattar även konvertibler i svenska kronor. Med hänsyn till syftena med beskattningen av investmentföretag kan det dock ifrågasättas om inte betydelseområdet är snävare. Regeringsrätten har i RÅ 2008 ref. 14 förklarat att investmentföretags lånefordringar på intresse- och dotterföretag inte omfattas av uttrycket. Avgörande för den bedömningen var att beskattningen av investmentföretag avser att likställa direkt och indirekt ägande av företag. Som en konsekvens ska investmentföretag inte beskattas för utdelningar i den mån de vidareförmedlas till andelsägarna i investmentföretaget. Enligt Regeringsrätten gjordes ett avsteg från neutraliteten mellan indirekt och direkt ägande i en sådan situation eftersom låntagande företag får avdrag för räntorna. - Enligt min mening avviker omständigheterna i det aktuella ärendet från dem i 2008 års rättsfall. Konvertibler utgör en mellanform mellan aktier och lån. Utöver lånedelen består konvertibelns av en konverteringsrätt till aktier. Det är i hög grad möjligt att den nuvarande ränteavkastande konvertibelns kommer att omvandlas till utdelningsavkastande aktier. Skatterättsligt ska konvertibler i svenska kronor behandlas som delägarrett, 48 kap. 2 § andra stycket IL. Härutöver gäller sedan den 1 januari 2009 betydande begränsningar i företags avdragsrätt för räntebetalningar till närstående företag, se 24 kap. 10 a - 10 e §§ IL. Dessa begränsningar gäller särskilt låneförbindelser som investmentföretag är delaktiga i. Det måste anses vara av vikt för näringslivet att svenska investmentföretag kan investera också i andra värdepapper än aktier utan att förlora sin skatterättsliga status som investmentföretag. Om den betydelse som tillmätts investmentföretag i svenskt näringsliv och om utformningen av den skatterättsliga regleringen, se Dahlberg, *On the taxation of Swedish investment companies*, Scandinavian Studies in Law, Vol. 44, Wahlgren (ed.), Stockholm, 2003, s. 93-117. - Bedömningen av om den beskattning som ett investmentföretag är föremål för uppfyller målet med neutral beskattning mellan direkt och indirekt ägande, kan aldrig göras med någon fullständig exakthet, utan måste i viss mån vara skönsmässig. - Med hänsyn härtill anser jag, vad gäller den första frågan, att konvertibler i svenska kronor omfattas av uttrycket "värdepapper" i 39 kap. 15 § IL. Vad gäller fråga 2 anser jag att konvertibler i svenska kronor också medför en riskfördelning.

Skatteverket överklagade förhandsbeskedet hos Regeringsrätten och yrkade att det skulle fastställas.

X AB överklagade förhandsbeskedet och yrkade att frågorna 1 och 2 skulle besvaras jakande. X AB anförde bl.a. följande. Avgörande för Regeringsrättens slutsats i RÅ 2008 ref. 14 att fordringar på intresse- och dotterföretag inte utgör värdepapper eller liknande tillgångar vid tillämpningen av 39 kap. 15 § IL synes vara att intäkterna av sådana tillgångar utgörs av räntor i stället för av utdelningar. Det första ledet i dubbelbeskattningen skulle då undvikas. Bolaget ifrågasätter om gränsdragningen i RÅ 2008 ref. 14 (obeskattad ränta kontra beskattad utdelning i det första ledet i dubbelbeskattningen) kan eller ska tillämpas undantagslöst. Vissa tillgångar som uppenbart faller inom begreppet värdepapper omfattas av definitionen i 39 kap. 15 § IL även om det första ledet i dubbelbeskattningen inte effektueras (jfr RÅ 2002 ref. 105). - De inkomstskatterättsliga reglerna om delägarrett ska tillämpas på konvertibler i svenska kronor (48 kap. 2 § andra stycket IL). Det synes märkligt om en tillgång som jämställs med en delägarrett inte skulle kunna utgöra ett "värdepapper eller liknande tillgång". Begreppet "delägarrett" får anses vara mer inskränkt än begreppet "värdepapper". Bestämmelserna om schablonintäkt

i 39 kap. 14 § IL träffar, förutom delägarrätter som omfattas av 48 kap. 2 § första stycket IL, även t.ex. konvertibler. Dessa bestämmelser synes därmed förutsätta att investmentföretag normalt innehar delägarrätter, inkluderat konvertibler. Det får då antas att "delägarrätter" omfattas av begreppet "värdepapper eller liknande tillgångar". - När det gäller lagtolkning ska lagtexten äga företräde. Endast när lagtexten inte ger klart besked ska syftet med en regel beaktas. Lagtexten ger inte utrymme för andra tolkningar än att delägarrätter och därmed jämställda tillgångar, som t.ex. konvertibler i svenska kronor, utgör värdepapper i den mening som avses i 39 kap. 15 § IL. Vid sådant förhållande saknar lagregelns syfte betydelse i så måtto att det i sammanhanget synes irrelevant om det första ledet i dubbelbeskattningen undviks eller inte. - Konvertiblerna bör i sig kunna utgöra sådan egendom som kan erbjuda aktieägarna riskfördelning förutsatt att de är utgivna av ett flertal olika emittenter.

Regeringsrätten (2009-10-30, Sandström, Brickman, Saldén Enéus) yttrade: Skälen för Regeringsrättens avgörande. Fråga 1- Regeringsrätten har i rättsfallet RÅ 2008 ref. 14 funnit att där aktuella lånefordringar på intresse- och dotterföretag inte utgjorde värdepapper eller liknande tillgångar vid tillämpning av 39 kap. 15 § IL. Det förevarande målet gäller lånefordringar i form av konvertibler utgivna i svenska kronor av företag av samma slag som i rättsfallet.

Före 1990 års skattereform fanns regler om investmentföretag i 7 § 8 mom. lagen (1947:576) om statlig inkomstskatt, SIL. Statusen som investmentföretag förutsatte bl.a. att företaget "uteslutande eller så gott som uteslutande förvaltar värdepapper eller likartad lös egendom". Skattereformen innebar ingen ändring av formuleringen (2 § 10 mom. tredje stycket SIL). När definitionen av investmentföretag togs in i 39 kap. 15 § IL ändrades formuleringen men bara redaktionellt ("likartad lös egendom" ersattes av "liknande tillgångar").

Med skattereformen infördes regler i 2 § 10 mom. SIL som bl.a. innebar att investmentföretagen befriades från beskattning av vinst på "aktier och andra värdepapper (kurs. här) som avses i 27 § 1 mom." (första stycket 1) mot att de blev skyldiga att ta upp en intäkt grundad på värdet av samma tillgångar vid ingången av beskattningsåret (första stycket 2). Särregleringen tog uppenbarligen sikte på alla de tillgångar som räknades upp i 27 § 1 mom., däribland konvertibla skuldebrev i svenska kronor (jfr prop. 1989/90:110 del 1 s. 696).

Slutsatsen är att med värdepapper i 2 § 10 mom. första stycket SIL avsågs också konvertibla skuldebrev i svenska kronor. Rimligen får sådana skuldebrev också ha ansetts som värdepapper vid en prövning mot den tidigare återgivna formuleringen i momentets tredje stycke ("uteslutande eller så gott som uteslutande förvaltar värdepapper eller likartad lös egendom"). Det finns inget i IL eller i förarbetena till lagen som ger anledning anta att avsikten varit att förändra rättsläget i förhållande till vad som gällde enligt SIL.

Reglerna i 39 kap. 14 § IL om skattefrihet och schablonintäkt knyter an till att avyttringen och innehavet avser tillgångar som är eller behandlas som delägarrätter enligt 48 kap. 2 §, dvs. aktier, konvertibler i svenska kronor och andra tillgångar som tidigare i stort sett hade sin motsvarighet i 27 § 1 mom. SIL. Att konvertibler av detta slag följer bestämmelserna om delägarrätter talar i sig för att de ska anses som värdepapper vid tillämpning av 39 kap. 15 § (att konvertibler räknas som värdepapper enligt de allmänna bestämmelserna om kapitalvinst framgår av 44 kap. 10 och 20 §§).

Till detta kommer en annan aspekt. Reglerna om skattefrihet för kapitalvinster på aktier m.m. syftar till att investmentföretaget ska kunna göra omplaceringar utan beskattning (prop. 1989/90:110 del 1 s. 564). Eftersom reglerna avser också konvertibler i svenska kronor är det svårt att tänka sig en ordning där sådana konvertibler inte är kvalificerade vid bedömningen av om

verksamheten i tillräcklig utsträckning avser förvaltning av värdepapper eller liknande tillgångar.

Här bör också nämnas att reglerna i 39 kap. 14 § IL har anpassats till 2003 års generella bestämmelser om skattefrihet för kapitalvinst och utdelning på näringsbetingade andelar. Enligt första stycket 2 tas under vissa förutsättningar ingen schablonintäkt ut på sådana andelar som avses i 24 kap. 14 § första stycket 1 och 2 (andelar som inte är marknadsnoterade och i övrigt andelar där ägarföretaget har minst tio procent av röstetalet). Något motsvarande undantag gäller inte för konvertibler.

Regeringsrätten finner sammanfattningsvis att den aktuella frågan ska besvaras med att konvertiblerna är värdepapper eller liknande tillgångar vid tillämpning av 39 kap. 15 § IL.

Fråga 2 - Med Regeringsrättens svar på fråga 1 aktualiseras den av Skatterättsnämnden inte besvarade frågan om konvertiblerna utgör sådan egendom som kan erbjuda aktieägarna riskfördelning. I denna del bör därför målet återförvisas till nämnden.

Regeringsrättens avgörande. Regeringsrätten ändrar Skatterättsnämndens förhandsbesked såvitt avser fråga 1 och förklarar att konvertiblerna utgör värdepapper eller liknande tillgångar vid tillämpningen av 39 kap. 15 § IL.

Regeringsrätten återförvisar målet till Skatterättsnämnden för behandling av fråga 2.

Regeringsråden Lundin och Ståhl var skiljaktiga när det gällde fråga 1 och anförde: Regeringsrätten har i RÅ 2008 ref. 14 bedömt om fordringar på intresse- och dotterföretag utgör värdepapper eller liknande tillgångar vid tillämpningen av 39 kap. 15 § IL. Regeringsrätten fann, mot bakgrund av bestämmelsernas syfte, att så inte var fallet. De nu aktuella fordringarna skiljer sig från dem som prövades i rättsfallet endast på så sätt att de har förenats med en rätt för innehavaren att i framtiden konvertera sin fordran till aktier. Denna skillnad motiverar inte att dessa fordringar behandlas på annat sätt. Skatterättsnämndens förhandsbesked bör därför fastställas.

Föredraget 2009-09-02, föredragande Björner, målnummer 995-09

Sökord: Förhandsbesked, skatter, inkomstskatt; Inkomstskatt; Förhandsbesked, skatter, övriga frågor

Litteratur: Prop. 1989/90:110 del 1 s. 564 och s. 696; prop. 2008/09:65 s. 65-66; Melz, Rättsfallskommentar, Skattenytt 2009 s. 347; Tivéus, Något om investmentföretags fordringar, Svensk Skattetidning 2009 s. 413-418
